

Wie werkt met kinderen komt er al snel achter dat werken met kinderen ook betekent dat je met ouders te maken krijgt. Sterker nog, men beweert wel dat bij ieder kind gemiddeld drie volwassenen horen. Dat zijn, naast de ouders, opa's en oma's, nieuwe partners, oppassers en hulpverleners. De consequentie hiervan laat zich raden: om met kinderen te kunnen werken moet je een goed contact met al die volwassenen hebben. Een goed uitgangspunt hierbij is dat ouders altijd gelijk hebben.

DRIELUIK 'OUDERS' DEEL 1: DE OUDERSCHAPSTHEORIE VAN ALICE VAN DER PAS

Ouders hebben altijd gelijk

Mark Weghorst

Ouders hebben natuurlijk niet feitelijk altijd gelijk. Soms zitten ze er gruwelijk naast of doen ze dingen die de toets der kritiek niet kunnen doorstaan. Toch hebben ze gelijk. Binnen hun mogelijkheden doen ouders namelijk altijd hun best en maken ze de beste keuze van dat moment, in de context die er op dat moment is. Ouders hebben geen enkel belang bij een mindere aanpak dan de (in hun ogen) beste. Ouderschap is meer dan het opvoeden van een kind. Het is goed om dit verschil te maken, ook in je aanpak als professional. Praten over kinderen is praten over opvoederschap, maar praten over ouderschap gaat over de persoon van de ouder, met alle vragen en onzekerheden die daarbij horen. Echt aansluiten bij ouders gaat dus verder dan praten over opvoederschap. Alle ouders willen het beste voor hun kind. Dat is één van de drie aannames van de ouderschaps-

theorie van Alice van der Pas. Alice van der Pas werkte sinds 1959 als ouderbegeleider en deed veel onderzoek. Tot aan haar overlijden op 83-jarige leeftijd in 2017 was zij een voorvechtster van de echte aansluiting bij ouders, vanuit het belang van kinderen. In 1998 richtte zij het (wetenschappelijke) tijdschrift 'Ouderschap en ouderbegeleiding' op.

Miscommunicatie

De ouderschapstheorie biedt onmisbare informatie over het omgaan met ouders in allerlei professionele settingen. Het eerste uitgangspunt is dus dat ouders al-temaal hun best doen. Hoe een-

voudig dit ook klinkt, in de praktijk van onderwijs en zorg ontbreekt het juist aan deze aanname bij professionals. Het leidt tot conflicten, misverstanden en miscommunicatie. Binnen de jeugdgezondheidszorg weet men inmiddels dat het aansluiten bij ouders een belangrijke voorwaarde is om goed te zorgen voor kinderen en jongeren. Goede zorg voor kinderen begint bij goede zorg voor de ouders. Er werden afspraken gemaakt over een JGZ-Preventieagenda waarmee het hele veld van de jeugdgezondheidszorg richting geeft aan haar activiteiten. Ouderschap is daar één van de pijlers van geworden

Ouders hebben altijd gelijk - deel 2 en 3

In volgende bijdragen in deze reeks gaan we in op de buffers die ouders nodig hebben om met zaken als maatschappelijke druk, sociale verwachtingen en sociale omstan-

digheden om te gaan. Daarnaast zal het ook gaan over de oudervriendelijkheid van organisaties. Hoe kunnen organisaties als geheel zorgen voor het aansluiten bij ouders?

en professionals in de jeugdgezondheidszorg volgen scholingen en inspiratiebijeenkomsten om de omschakeling naar een andere manier van omgaan met ouders te maken.

Terloops en verholen

De tweede aanname van de ouderschapstheorie is dat ouderschap kwetsbaar maakt. Die aanname is voor professionals van belang omdat ze daarmee gevoel kweken voor de invloed die uitspraken, terloopse opmerkingen, maar ook cijfers, indelingen en selectie kunnen hebben. Ouders zijn erg sensitief voor opgetrokken wenkbrauwen of verholen afwijzingen van hun kind. Het is van groot belang dat ouders samenwerken met professionals aan het welzijn

Soms zitten ze er
gruwelijk naast,
toch hebben ze gelijk

van hun kinderen. Professionals moeten echter beseffen dat ouders aan die tafels de allerhoogste inzet hebben: zij zijn 24 uur per dag verantwoordelijk voor het gespreksonderwerp en kunnen nooit terug stappen. Een oplossing moet dan ook tenminste bij de ouders passen, wil zij werken. Daarmee is er een tweede reden dat ouders altijd gelijk hebben. Door de oplossingen van ouders als uitgangspunt in het gesprek te nemen voorkom je dat professionals deskundige oplossingen gaan bedenken die daarna 'verkocht' moeten worden aan ouders. Het hoeft maar iets buiten het bereik van ouders te liggen om niet

Ouderschap en het NCJ

Het Nederlands Centrum Jeugdgezondheid, innovatie- en kenniscentrum voor de jeugdgezondheid, verzorgt scholingen en inspiratiesessies over aansluiten bij ouders. Het wordt steeds meer duidelijk dat het weinig zin heeft om alleen de professionals in de jeugdgezondheidszorg te inspireren.

Het gaat erom alle samenwerkingspartners rond het kind (van jeugdgezondheidszorg tot onderwijs, tot sociaal werk, maatschappelijk werk en jeugdhulp) te bereiken om anders over ouderschap te gaan denken. Alvast meer lezen? Kijk op: www.ncj.nl/themadossiers/ouderschap.

haalbaar te zijn. Het getuigt van professionaliteit om hier rekening mee te houden.

Vroeger was alles beter

Vroeger was er geen kwestie rond aansluiten bij ouders. Dat klopt. Vroeger waren er gemiddeld meer kinderen en bestond het project Kind nog niet in de vorm zoals dat nu bestaat. Vroeger was ook het belang van opleiding en diploma's minder groot en minder bepalend voor de kansen van kinderen. Een school bood een generiek aanbod en er was minder bekend over bijzonderheden bij kinderen, zodat er ook geen rekening mee gehouden werd. De maatschappij is echter veranderd. Er is overal meer druk en op elke plek wordt gemeten, geselecteerd en geanalyseerd. In het overleg tussen scholen, ouders en zorg gaat het om effectiviteit en resultaatgerichtheid. In die veranderende maatschappij is het begrijpelijk dat we vaker de vraag moeten stellen of die aanpak noodzakelijk is. 'Need to have' is wat anders dan 'nice to have'. Aansluiten bij ouders vanuit empathie kan ook helpen om deze stap te kunnen zetten naar een meer ontspannen omgang met de eisen aan kinderen.

Eigenaar van de situatie

De derde aanname van de ouderschapstheorie is dat ouders eind-

verantwoordelijk zijn. Ook deze is simpel en eenvoudig te onthouden. Het is een uitvloeisel uit de diverse wetteksten die betrekking hebben op ouders en strookt nu eenmaal met hoe wij over het ouderschap denken. Ouders moeten namelijk in alle situaties het laatste woord kunnen hebben, omdat zij voor

Op elke plek wordt
gemeten, geselecteerd
en geanalyseerd

altijd verantwoordelijk zijn voor de keuzes ten aanzien van hun kind. Ouders zijn de opdrachtgever aan de professional over hun kind en eigenaar van de situatie. Het vergt een houding van een professional die ruimte laat voor de mening, de visie en het perspectief van ouders. Goede zorg voor kinderen begint bij goede zorg voor ouders.

*Mark Weghorst is adviseur jeugdgezondheid, onderwijs, zorg & ouders bij het Nederlands Centrum Jeugdgezondheid (www.ncj.nl) en Ouders & Onderwijs (www.ouders-onderwijs.nl)
mark@markweghorst.com*